

Nacionalni inštitut
za javno zdravje

CENTER ZA ZGODNJE
ODKRIVANJE RAKA
Trubarjeva cesta 2
1000 Ljubljana
Slovenija
t +386 1 2441 400
www.nijz.si
info@nijz.si
ID DDV: SI 44724535
TRR: 011006000043188

Spoštovani gospod
doc. dr. Marko Vudrag, dr. med., spec.
NIJZ OBMOČNA ENOTA NOVA GORICA
Vipavska cesta 13
5000 Nova Gorica

Številka: 1810-1/2024-40(012)
Ljubljana, 31. 01. 2024

DRŽAVNI PROGRAM
PRESEJANJA IN ZGODNJEGA
ODKRIVANJA PREDRAKAVIH
SPREMENB IN RAKA NA
DEBELEM ČREVESU IN DANKI

Zadeva: Letno poročilo o delovanju Programa Svit za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2023

SLOVENIJA:

Od 1. 1. do 31. 12. 2023 je bilo v program povabljenih 318.085 oseb in 316.746 osebam je bilo vabilo tudi vročeno. Izjavo o sodelovanju je vrnilo 206.721 oseb (65,26 %). Zaradi začasnih ali trajnih izključitvenih kriterijev (kolonoskopija v zadnjih treh letih z odstranjenimi polipi ali brez, rak debelega črevesa ali danke in kronična vnetna črevesna bolezen) je bilo izključenih 12.429 (6,01 %) oseb. V programu ni želelo sodelovati 414 oseb (0,13 %). Komplet testerjev za odvzem dveh vzorcev blata na prikrito krvavitev blata je bil poslan 193.713 osebam. Za analizo primerne vzorce je do 31. 12. 2023 vrnilo 184.023 (94,39 %) oseb. Med analiziranimi osebami je imelo 174.127 (94,62 %) oseb negativen izvid in 9.896 (5,38 %) oseb pozitiven izvid. Presejane je bilo 60,81 % povabljene populacije. V letu 2023 je bilo izvedenih 9.941 kolonoskopij v 23 pooblaščenih kolonoskopskih centrih in dveh izpostavah.

Vabljenje ciljne populacije po mesecih prikazuje Tabela 1. Podrobnejša analiza odzivnosti po zdravstvenih regijah (glej Tabelo 2) je pokazala najvišjo odzivnost vabljenih v program v zdravstveni regiji Kranj (68,82 %), najnižjo pa v zdravstveni regiji Koper (61,88 %).

Tabela 1. Vabljenje oseb ciljne populacije v Program Svit v letu 2023.

Mesec vabljenja	Letnica rojstva												
Januar	1949	1951	1953	1955	1957	1959	1961	1963	1965	1967	1969	1971	1973
Februar	1949	1951	1953	1955	1957	1959	1961	1963	1965	1967	1969	1971	1973
Marec	1949	1951	1953	1955	1957	1959	1961	1963	1965	1967	1969	1971	1973
April	1949	1951	1953	1955	1957	1959	1961	1963	1965	1967	1969	1971	1973
Maj	1949	1951	1953	1955	1957	1959	1961	1963	1965	1967	1969	1971	1973
Junij	1949	1951	1953	1955	1957	1959	1961	1963	1965	1967	1969	1971	1973
Julij	1949	1951	1953	1955	1957	1959	1961	1963	1965	1967	1969	1971	1973
Avgust	1949	1951	1953	1955	1957	1959	1961	1963	1965	1967	1969	1971	1973
September	1949	1951	1953	1955	1957	1959	1961	1963	1965	1967	1969	1971	1973
Oktober	1949	1951	1953	1955	1957	1959	1961	1963	1965	1967	1969	1971	1973
November	1949	1951	1953	1955	1957	1959	1961	1963	1965	1967	1969	1971	1973
December	1949	1951	1953	1955	1957	1959	1961	1963	1965	1967	1969	1971	1973

Tabela 2. Odzivnost vabljenih v Program Svit na ravni Slovenije in po zdravstvenih regijah v letu 2023.

Zdravstvena regija	Odzivnost	Odzivnost - moški	Odzivnost - ženske
CELJE	65,39%	59,46%	71,03%
KOPER	61,88%	56,17%	67,34%
KRANJ	68,82%	63,60%	73,69%
LIUBLJANA	65,92%	60,03%	71,34%
MARIBOR	62,21%	56,23%	67,90%
MURSKA SOBOTA	63,68%	58,22%	68,77%
NOVA GORICA	67,32%	62,66%	71,92%
NOVO MESTO	67,07%	60,78%	73,14%
RAVNE NA KOROŠKEM	66,95%	61,65%	72,03%
SLOVENIJA	65,26%	59,51%	70,68%

Odkritih je bilo 211 primerov raka debelega črevesa in danke, 1.826 oseb je imelo napredovali adenom, kar predstavlja večje tveganje za nastanek raka. Tabela 3 prikazuje vrsto in delež odkrite patologije pri osebah z opravljeno prvo kolonoskopijo v letu 2023. Navedeni podatki so odraz preliminarne analize na dan 10. 1. 2024.

Tabela 3. Vrsta in delež odkrite patologije pri osebah z opravljeno prvo kolonoskopijo v letu 2023.

Odkrita patologija	število	delež
Karcinom	211	2,22%
Suspektno za karcinom	31	0,33%
Nevroendokrini tumor	8	0,08%
Napredovali adenom	1.826	19,33%
Ne-napredovali adenom	3.664	38,78%
Sesilna serirana lezija	458	4,85%
Hiperplastični polip	410	4,34%
Druge ne-neoplastične najdbe	420	4,45%
Najdbe brez vzorcev za histologijo	1.603	16,97%
Histološki izvid ni vnesen	1	0,01%
Brez najdb	859	9,09%
Skupaj	9.491	100,00%

ZDRAVSTVENA REGIJA NOVA GORICA:

Od 1. 1. do 31. 12. 2023 je bilo v program povabljenih 16.381 oseb, od tega 8.156 moških in 8.225 žensk. 16.342 osebam, od tega 8.129 moškim in 8.213 ženskam je bilo vabilo tudi vročeno. Izjavo o sodelovanju je vrnila 11.001 (67,32 %) oseba, od tega 5.094 (62,66 %) moških in 5.907 (71,92 %) žensk. Zaradi začasnih ali trajnih izključitvenih kriterijev (kolonoskopija v zadnjih treh letih z odstranjenimi polipi ali brez, rak debelega črevesa ali danke in kronična vnetna črevesna bolezen) je bilo izključenih 662 (6,02 %) oseb, od tega 282 moških in 380 žensk. V programu ni želelo sodelovati 18 oseb (0,11 %), od tega 6 moških in 12 žensk. Od 9.859 vrnjenih kompletov vzorcev blata primernih za analizo je bilo 9.321 (94,54 %) testov

negativnih in 538 (5,46 %) testov pozitivnih. Presejane je bilo 63,15 % povabljenih populacije. Odzivnost vabljenih po občinah prikazuje Tabela 4.

Tabela 4. Odzivnost vabljenih v zdravstveni regiji Nova Gorica po občinah v letu 2023.

Občina	Odzivnost	Odzivnost - moški	Odzivnost - ženske
Šempeter-Vrtojba	71,85%	65,95%	77,55%
Tolmin	69,44%	65,29%	73,63%
Renče-Vogrsko	69,20%	65,75%	72,58%
Miren-Kostanjevica	68,58%	65,01%	72,18%
Brda	68,38%	65,84%	70,79%
Kanal	67,19%	62,36%	71,87%
Ajdovščina	66,77%	61,88%	71,74%
Vipava	66,16%	59,35%	73,05%
Nova Gorica	66,07%	60,88%	71,06%
Kobarid	65,68%	62,54%	69,14%
Bovec	64,31%	61,65%	67,03%
NOVA GORICA	67,32%	62,66%	71,92%

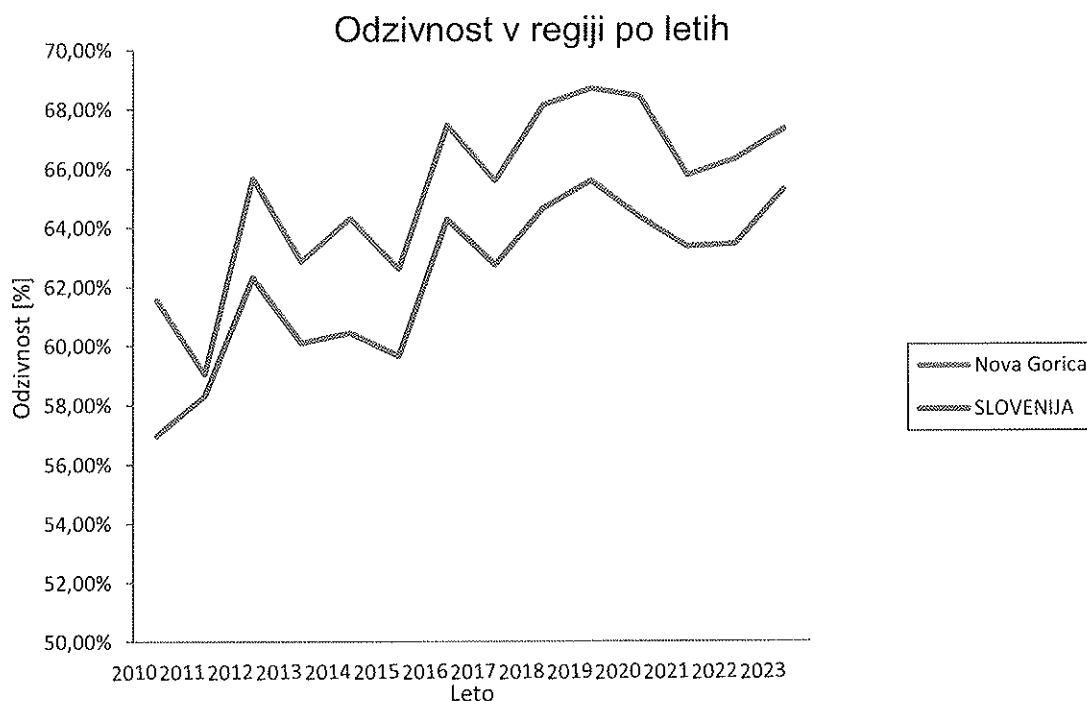
V letu 2023 je 532 oseb s pozitivnim testom na prikrito krvavitev v blatu prvič opravila kolonoskopijo. Odkritih je bilo 16 primerov raka debelega črevesa in danke, 94 oseb je imelo napredovali adenom, kar predstavlja večje tveganje za nastanek raka.

Odzivnost po občinah v obdobju od leta 2019 do 2023 prikazuje Tabela 5. Gibanje odzivnosti v zdravstveni regiji Nova Gorica v primerjavi z gibanjem odzivnosti v Sloveniji prikazuje Graf 1.

Tabela 5. Odzivnost po občinah v obdobju od leta 2019 do 2023 v zdravstveni regiji Nova Gorica.

Občina	2019	2020	2021	2022	2023
Ajdovščina	70,37%	66,92%	66,71%	65,21%	66,77%
Bovec	62,55%	66,35%	61,39%	63,31%	64,31%
Brda	69,63%	66,70%	63,14%	66,56%	68,38%
Kanal	67,32%	63,63%	64,34%	61,11%	67,19%
Kobarid	70,38%	72,32%	67,82%	71,26%	65,68%
Miren-Kostanjevica	70,11%	70,30%	67,38%	67,93%	68,58%
Nova Gorica	66,57%	68,32%	64,20%	64,67%	66,07%
Renče-Vogrsko	70,82%	70,36%	67,75%	68,48%	69,20%
Šempeter-Vrtojba	72,59%	70,89%	69,15%	68,35%	71,85%
Tolmin	71,91%	68,82%	68,10%	69,54%	69,44%
Vipava	64,00%	72,74%	64,95%	70,70%	66,16%
Nova Gorica	68,68%	68,42%	65,75%	66,31%	67,32%

Graf 1. Gibanje odzivnosti v zdravstveni regiji Nova Gorica v primerjavi z gibanjem odzivnosti v Sloveniji.

Ob kakršnikoli objavi teh podatkov je potrebno navesti vir: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Center za zgodnje odkrivanje raka.

Prenovili smo sistem Svitove podpore, ki nadomešča nekdanje Svitove kontaktne točke v ZVC, CKZ zdravstvenih domov. Seznam Svitove podpore je na voljo na <https://www.program-svit.si/#tocke>, kjer so navedeni kontakti in obseg dosegljivosti (minimalno 20 ur tedensko) za vsako lokacijo posebej.

Ker je učinkovito komuniciranje Programa Svit mozaik vseh komunikacijskih aktivnosti, je izjemno pomembno, da ključno sporočilo programa – da je sodelovanje v Programu Svit modra odločitev – pride do prebivalstva, lokalnih skupnosti in nevladnih organizacij. Pri tem ima ključno vlogo tudi komuniciranje vaše območne enote.

Prosimo vas, da si s svojimi strokovnimi sodelavci tudi v prihodnje intenzivno prizadevate za promocijo Programa Svit, s posebnim poudarkom na občinah, kjer je odzivnost v program nizka. Analiza podatkov o odzivnosti v letu 2023 je v primerjavi z odzivnostjo v letu 2022 pokazala upad odzivnosti v treh občinah.

Posebno pozornost velja posvetiti prepoznavanju razlogov, ki so do upada v odzivnosti pripeljali. Hkrati spodbujamo nadaljevanje sodelovanja z nevladnimi organizacijami, lokalnimi skupnostmi ter zdravstvenimi delavci osnovnega zdravstvenega varstva, saj si želimo, da bi s skupnimi aktivnostmi tudi v prihodnje stremeli k izboljšanju aktivnosti v vaši regiji. Prosimo vas, da jih seznanimate z odzivnostjo in potekom Programa Svit v vaši regiji.

Prav tako so ključni dobri odnosi z lokalnimi mediji, ki jih predvsem v času večjih nacionalnih medijskih kampanj (v mesecih marcu in novembru) prosite za lokalno podporo in morebitno brezplačno

oglaševanje Programa Svit, čez vse leto pa jih kontinuirano obveščajte o poteku programa in morebitnih spremembah ali posebnostih.

Vsa podrobnejša pojasnila o organiziranju Svitovih dogodkov za splošno javnost (tudi s pomočjo modela debelega črevesa) dobite pri strokovnih sodelavkah za komuniciranje Doroteji Muhič in Jeleni Vuković (programsvit@nijz.si). Tiskana gradiva (zloženke, informativne knjižice, knjižne kazalke, informativne kartice in plakate različnih dimenzij) in drug material za promocijo Programa Svit naročite preko programsvit@nijz.si.

Zahvaljujemo se za vaš trud pri iskanju novih priložnosti za komuniciranje Programa Svit. Prepričani smo, da bodo naša skupna prizadevanja omogočila zastavljen cilj, in sicer, da bo odzivnost v program še višja.

S spoštovanjem,

dr. Dominika Novak Mlakar, dr. med., spec.
Vodja Programa Svit

Pripravil:
Gregor Mežek, dipl. jav. upr. (UN)

Priloga 1: Letno poročilo o delovanju Programa Svit za obdobje od 1. 1. do 31. 12. 2023.

V vednost:
- Kristina Brovč Jelušič
- Lara Čebren
- Polona Campolunghi

Način pošiljanja: elektronsko

